

5. Дзядова, А.С. Чалавек у люстэрку беларускай фразеалогіі і парэміялогіі : манаграфія / А.С. Дзядова. – Віцебск : ВДУ імя П.М. Машэрава, 2013. – 162 с. – Рэжым звароту: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/3208>. Дата звароту: 11.03.2024.

6. Семянькова, Г.К. Народна-дыялектныя фразеалагізмы Віцебшчыны з рэальнымі вобразамі / Г.К. Семянькова // *Навука – асвета, вытворчасць, эканоміка* [Электронны рэсурс] : матэрыялы 76 Рэгіянальнай навучна-практычнай канферэнцыі прэпадаратэляў, навучных супрацоўнікаў і аспірантаў, Віцебск, 1 марта 2024 г. / Віцеб. гос. ун-т ; рэдкал.: Е.Я. Аршанскі (гл. рэд.) [і др.]. – Віцебск : ВГУ імя П.М. Машэрава, 2024. – С. 246–248. – Рэжым звароту: <https://conf.vsu.by/?p=1372>. Дата звароту: 11.03.2024.

7. Семянькова, Г.К. Рэгіянальныя фразеалагізмы з кампанентамі-онімамі: склад, семантыка, утварэнне / Г.К. Семянькова // *Рэгіянальная ономастыка: праблемы і перспектывы даследавання* : зборнік навуковых артыкулаў / рэдкал.: Ю.В. Дулова [і др.]. – Віцебск : ВГУ імя П.М. Машэрава, 2023. – С. 152–157. – Рэжым звароту: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/38731>. Дата звароту: 10.03.2024.

8. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы: больш за 65 000 слоў / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут мовазнаўства імя Я. Коласа. – Мінск : Беларуская Энцыклапедыя, 2016. – 967 с.

РОЛЯ ЎЛАСНЫХ ІМЕН У ТВОРЫ К. ХАДАСЕВІЧ-ЛІСАВАЙ “КЛЮЧ АД ВЯЛІКАЙ КАШТОЎНАСЦІ”

Галай К.С.,

студэнтка 2 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Семянькова Г.К., канд. філал. навук, дацэнт

У мастацкіх творах уласныя імёны адыгрываюць важную ролю: яны могуць адлюстроўваць характарыстыку персанажаў, несці сімвалічнае значэнне, звязанае з міфалогіяй, рэлігіяй ці звычаямі таго ці іншага народа. *Актуальнасць* даследавання абумоўлена асаблівай увагай сучаснага мовазнаўства да мастацкага тэксту ў цэлым і да вывучэння ролі ўласных імён у стварэнні мастацкіх вобразаў. *Мэта* артыкула – выявіць асаблівасці паходжання, а таксама нацыянальна-культурную семантыку асабовых імён, якія ўжываюцца ў творы К. Хадасевіч-Лісавай “Ключ ад Вялікай Каштоўнасці” [1].

Матэрыял і метады. Даследаванне праведзена на матэрыяле твора Кацярыны Хадасевіч-Лісавай “Ключ ад Вялікай Каштоўнасці” [1]. Асноўнымі метадамі даследавання з’яўляюцца метады навуковага назірання і апісальны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. У кнізе К. Хадасевіч-Лісавай “Ключ ад Вялікай Каштоўнасці” жывуць міфалагічныя персанажы, знаёмыя нам з народнага фальклору. Адметнасць кнігі ў тым, што чытач становіцца адным з галоўных яе герояў і ў пошуках Вялікай Каштоўнасці праходзіць прыгодніцкім шляхам праз самыя незвычайныя і загадкавыя мясціны.

Героі твора маюць даволі незвычайныя імёны – Мілея, Дэстарн, Стэваш, Адалінда, Смарагда і іншыя. Ніжэй разгледзім некаторыя з іх.

Імя *Мілея* мае грэчаскае паходжанне і абазначае ‘жанчына з Мілета’ [3]. Мілет – старажытным горадам на ўзбярэжжы Эгейскага мора, быў вядомы сваімі вучонымі і філосафамі. Мілея таварыская, акуратная, дакладная. Яна не любіць балбатуноў, бо сама нешматслоўная і канкрэтная. Мілея ўпэўнена ў сваім шчаслівым лёсе і ўмее чакаць: такое цяпленне, як правіла, бывае ўзнагароджана.

Імя *Смарагда* таксама мае грэчаскае паходжанне: smaragdus – ізумруд [2]. Ізумруд – гэта каштоўны камень зялёнага колеру, таму імя Смарагда непасрэдна звязана з прыгажосцю і бляскам. У творы такое імя носіць адна з русалак. Семантыка імені поўнаасцю адпавядае вобразу, які апісала К. Хадасевіч-Лісавая: “*На выгляд – русалка, як іншыя, толькі валасы саламянага колеру, а вочы сінія. Яна мела самы шыкоўны ўбор: сетка на хвасце ўпрыгожана каштоўнымі каменьчыкамі, ліф расшыты кветкамі ды матылькамі, на шыі – каралі, на тонкіх запясцях – бранзалеты. Ніжкі найлепшых перлін уплецены ў валасы. На лбе асляпляльна пабліскае дыямент*” [1, с. 47].

Імя *Адалінда* паходзіць ад старажытнагерманскага імені Adallinda (Adellinda): adal, athal (высакародны) і lind, lint (мяккі, далікатны, гнуткі), linda, linta (ліпа) або lind, lint (змзя) [6].

Паводле легенд, у адной з франкскіх вёсак жыла цудоўная маладая жанчына па імені Адэльгунда. Яна была вядома сваёй неверагоднай прыгажосцю і дабрынёй. Аднойчы Адэльгунда выратавала маладога франкага правадыра, чый карабель затануў падчас магутнага шторму на рацэ. У знак прызнання і пакланення перад Адэльгундай правадыр прапанаваў ёй новае імя – Адалінда [2]. Значэнне імені Адалінда ў творы падаецца як ‘высакародная змяя’, і гэта мае пэўны сімвалізм, бо Адалінда калісьці была чалавекам, але закахалася ў Вужынага Цара і пераўтварылася ў змяю.

Заклучэнне. Такім чынам, асабовыя імёны – гэта адна з крыніц лінгвістычнай і экстралінгвістычнай інфармацыі, якая дазваляе глыбока і ўсебакова даследаваць творчасць пісьменніка. У творы К. Хадасевіч-Лісавай па-мастацку адлюстравана адчуванне чалавекам свету праз імя – неад’емны складнік асобы, які праграмуе лёс, звязвае з татэмным продкам, абараняе чалавека ад злых сіл, аб’ядноўвае з сям’ёй, родам, племенем. Аналіз асабовых імён у творы паказаў, што аўтар мэтанакіравана выбраў менавіта гэтыя імёны, бо яны цалкам адлюстроўваюць і ўнутраны, і знешні свет героя.

1. Ключ ад Вялікай Каштоўнасці: кніга-квест: для дзяцей сярэд. шк. узросту / Кацярына Хадасевіч-Лісавая; маст. Галіна Іванова. – Мінск: Звязда, 2019. – 304 с.

2. Family – онлайн-сервис для самостоятельного изучения истории семьи [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://family.ru/> – Дата звароту: 13.03.2024.

3. Петровский, Н.А. Словарь русских личных имен / Н.А. Петровский. – М.: Сов. Энциклопедия, 1966. – 384 с.

4. Семянькова, Г.К. Рэгіянальныя фразеалагізмы з кампанентам-онімам: склад, семантыка, утварэнне / Г.К. Семянькова // Рэгіянальная ономастыка: праблемы і перспектывы ісследования : зборнік навучных статей / редкол. : Ю.В. Дулова [і др.]. – Віцебск : ВГУ імя П.М. Машэрава, 2023. – С. 152–157. – Рэжым доступу: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/38731>. Дата звароту: 10.03.2024.

5. Стылістыка мастацкага тэксту: метадычныя рэкамендацыі / склад. Г.К. Семянькова. – Віцебск: ВДУ імя П.М. Машэрава, 2021. – 47 с. – Рэжым доступу: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/28226>. – Дата звароту: 13.03.2024.

6. Тайна вашего имени [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://miley-znachenie-imeni-proishozhdenie-harakter-i-sudba.html> – Дата звароту: 13.03.2024.

СТАРЫЕ ПЕСНИ О ГЛАВНОМ

Гегель А.И.,

студентка ИРНИТУ, г. Иркутск, Российская Федерация
Научный руководитель – Апончук И.И. ст. преподаватель

Сегодня обострился конфликт между США и некоторыми странами, отстаивающими свои национальные интересы, в числе которых Россия. Для понимания сути противостояния представляется актуальным взглянуть на него сквозь призму символов государств, через гимн – торжественное музыкальное произведение, которое возвышает Дух народа, проявляет нравственные начала народов, национальные устремления, любовь к Отчизне.

Материал и методы. Сравним тексты гимнов наших союзников и недругов, их ценностно-смысловые структуры и сделаем свои выводы.

Россия:

Россия – священная наша держава,
Россия – любимая наша страна
Могучая воля, великая слава -
Твое достоянье на все времена!
Славься, Отечество наше свободное,
Братских народов союз вековой,
Предками данная мудрость народная!
Славься, страна! Мы гордимся тобой!

Беларусь:

Мы, белорусы – мирные люди,
Сердцем преданы родной земле
Искренне дружим, силы готовим
Мы в работающей вольной семье
Славься, земли нашей светлое имя,
Славься, народов братский союз!
Наша любимая мама - Отчизна,
Вечно живи и цвети, Беларусь